

Dlaczego stoimy przed niepowtarzalną szansą, by zmienić świat na lepszy?

Opowieści o migracjach na godzinie wychowawczej

Monika Komisarczyk

klasy VI–VIII szkoły podstawowej i szkoła ponadpodstawowa

40 minut

Zajęcia mają na celu wprowadzić młodzież w tematykę przyczyn i skutków współczesnych migracji ludności w kontekście wybranych Celów Zrównoważonego Rozwoju: **Cel 1: Koniec z ubóstwem**, **Cel 10: Mniej nierówności**, **Cel 13: Działania w dziedzinie klimatu**, **Cel 16: Pokój, sprawiedliwość i silne instytucje**. Spotkanie jest okazją do refleksji nad tym, co to znaczy, że migracje to sprawa każdego i każdej z nas.

PYTANIA KLUCZOWE

Dlaczego stoimy przed niepowtarzalną szansą, by zmienić świat na lepszy?

CELE LEKCJI:

- poznasz przyczyny migracji w kontekście wybranych Celów Zrównoważonego Rozwoju Agendy 2030
- zauważysz globalne zależności pomiędzy zjawiskiem migracji a ubóstwem, nierównościami, zmianą klimatu i pokojem na świecie
- zastanowisz się nad sposobami wpływania na kształt świata oraz własnym udziałem w jego zmianie na lepsze

ZAGADNIENIA

migracje, Cele Zrównoważonego Rozwoju, ubóstwo, mniej nierówności, zmiana klimatu, pokój, globalne zależności

METODA PRACY	FORMY PRACY	ŚRODKI DYDAKTYCZNE I MATERIAŁY
burza pomysłów, dyskusja, rozmowa nauczająca, stoliki eksperckie	praca indywidualna, praca w parach, praca w grupach, praca plastyczna	arkusz szarego papieru/arkusz flipchartu jako tło mapy myśli (plakatu), tablica magnetyczna, kartki kolorowego papieru A4 do wydrukowania heksów odpowiadających kolorami ikonkom Celów Zrównoważonego Rozwoju (Cel 1 – czerwone, Cel 10 – różowe, Cel 13 – zielone, Cel 16 – niebieskie, białe do dopisania innych Celów), pisaki, masa mocująca/klej, nożyczki, komputer z dostępem do Internetu, rzutnik

Wprowadzenie

5 minut

1. Podaj klasie temat zajęć i rozpocznij spotkanie od swobodnej rozmowy na temat zjawiska migracji. Proponowane pytania:

- Czy znacie kogoś, kto wyjechał z Polski? Może to ktoś z waszej rodziny? A może ktoś znany wam z mediów?
- Czy znacie osobę, która przyjechała do Polski i postanowiła zamieszkać w tym kraju na stałe?
- Może ktoś z was zmienił miejsce zamieszkania w Polsce, czyli migrował wewnątrz kraju?
- Kto potrafi wyjaśnić różnicę pomiędzy słowami „migrant”, „migrantka” a „uchodźca”, „uchodźczyni”?

2. Po swobodnych wypowiedziach uczniów i uczennic powiedz, że na dzisiejszej lekcji porozmawiacie o współczesnych migracjach i wybranych Celach Zrównoważonego Rozwoju ONZ. Zapytaj, czy ktoś wie, czym są Cele i po co powstały.

Opowiedz krótko, że Organizacja Narodów Zjednoczonych sformułowała w 2015 roku 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju i zobowiązała kraje członkowskie do ich realizacji. Przywódcy 193 państw na szczycie ONZ w 2015 roku sformułowali je w trosce o przyszłość wszystkich ludzi na świecie. Dokument ten nazywamy Agendą 2030. Cele są czymś w rodzaju planu, programu działania na najbliższe lata, w który mogą i powinny się włączyć wszystkie kraje, instytucje, firmy, organizacje pozarządowe, a także każdy z nas. Przykład Milenijnych Celów Rozwoju (2000–2015) pokazuje, że większość zobowiązań udaje się zrealizować

(np. liczba dzieci, które nie uczęszczają do szkoły podstawowej, w 2000 roku wynosiła 100 milionów, a w 2015 roku 57 milionów).

Materiały pomocnicze dla osoby prowadzącej:

- Milenijne Cele Rozwoju: <http://globalnepoludnie.pl/Co-sie-udalo-zmienic-na-swiecie-w>
- Informacje na temat Celów Zrównoważonego Rozwoju: <https://globalna.ceo.org.pl/czym-sa-cele-zrownowazonego-rozwoju>

3. Wyświetl stronę <http://www.un.org.pl>. Wskaż uczniom i uczennicom cztery Cele, którymi będziecie się zajmować na tej lekcji, klikając na poszczególne ikonki: **Cel 1: Koniec z ubóstwem**, **Cel 10: Mniej nierówności**, **Cel 13: Działania w dziedzinie klimatu**, **Cel 16: Pokój, sprawiedliwość i silne instytucje**.

Praca właściwa

2 minuty

4. Rozpocznij tę część od podania pytania kluczowego: Dlaczego stoimy przed niepowtarzalną szansą, by zmienić świat na lepszy? Poproś dwie chętne osoby do stolika eksperckiego i wyjaśnij ich rolę. Zwróć uwagę na parytety. Przekaż im materiały eksperckie z instrukcją z *załącznika nr 3*. Pozostałe osoby połącz według dowolnej metody, np. odliczania pór roku, na cztery zespoły odpowiadające czterem Celom Zrównoważonego Rozwoju (1, 10, 13 i 16).

10 minut

5. Czterem grupom rozdaj materiały pomocnicze z treścią Celów i zadaniami z *załącznika nr 2* oraz z heksami z *załącznika nr 1* i wyjaśnij dalszy ciąg działania – najpierw młodzież czyta w grupach informację o wybranym Celu, następnie zapisuje na heksach:

- przyczyny migracji łączące się z zagadnieniem opisanym w Celu Zrównoważonego Rozwoju
- pomysły na działanie, które zminimalizuje lub usunie przyczyny migracji
- korzyści, jakie dają migracje grupom przyjmującej i przybywającej.

Podczas pracy grupy mogą korzystać z pomocy eksperta i ekspertki.

PRZYKŁAD: przyczyna: konflikt zbrojny, wojna; pomysł na działanie: zakończyć wojnę, mediacje międzynarodowe, nacisk światowej opinii publicznej na rząd danego państwa; korzyści: osoby uciekające z kraju owładniętego konfliktem ratują swoje życie, chronią dzieci przed przemocą, zyskują ochronę jako uchodźcy i uchodźczynie, społeczność przyjmująca migrantów zyskuje szerszą perspektywę, wzrasta jej świadomość obywatelska, rynek pracy otwiera się na nowych pracowników i pracowniczki, w przestrzeni społecznej pojawiają się tematy związane z promowaniem edukacji na rzecz pokoju i bezpieczeństwa, ludzie uczą się współdziałania z osobami z różnych krajów.

W tym czasie – jeśli nie dysponujesz tablicą magnetyczną – przygotuj arkusz szarego papieru/arkusz flipchart i zapisz w okręgu pytanie kluczowe zajęć, z czterech stron dorysuj kolejne okręgi z numerem Celu pośrodku (zwróć uwagę na kolory Celów) i przyklej go do tablicy za pomocą masy mocującej.

3 minuty

6. Włącz film edukacyjny pt. *Migracja i Agenda 2030*, IOM - UN Migration, <https://bit.ly/MigracjeAgenda2030>. Aby włączyć polskie napisy, kliknij na ikonkę zębatego koła, następnie Napisy i wybierz język polski. Na podstawie obejrzanego filmu poproś grupy o dopisanie kolejnych pomysłów na heksach.

10 minut

7. Wyjaśnij, że po burzy pomysłów w grupach kolejne zadanie młodzieży polega na uzupełnieniu wspólnego dla grup plakatu, naklejeniu heksów w odpowiednie miejsca, czyli w efekcie na zbudowaniu sieci zależności pomiędzy Celami Zrównoważonego Rozwoju w kontekście migracji. Poproś, by chętne osoby z każdej grupy głośno odczytały nazwę Celu, przyczynę migracji, propozycję rozwiązania, skutek oraz znalazły zależności pomiędzy własnymi pomysłami a propozycjami z innych grup i głośno podzieliły się nimi z klasą. Na tym etapie o włączenie się do ewentualnej pomocy i uzupełnienia wypowiedzi poproś także stolik ekspercki.

8. Po tym zadaniu zwróć uwagę uczniów i uczennic na powstałą sieć zależności w kontekście migracji. Spytaj, jaki wniosek można wysnuć na podstawie plakatu w kontekście pytania kluczowego: Dlaczego stoimy przed niepowtarzalną szansą, by zmienić świat na lepszy? Na koniec dodaj, że heksy są wizualizacją globalnych zależności, ich układ odzwierciedla nierozzerwalność różnych wyzwań i konieczność współdziałania ludzi, by uczynić świat lepszym do życia nie tylko dla nas, ale i dla kolejnych pokoleń.

Podsumowanie

10 minut

9. Zadaj klasie pytania o charakterze refleksyjnym oraz pobudzającym do aktywności:

- Co to znaczy, że migracja to sprawa każdego?
- W jaki sposób zjawisko migracji, o którym rozmawiamy na zajęciach, wiąże się z naszą szkołą? Lokalnym środowiskiem? Miejscem, w którym żyjemy?
- Jak rozumiesz sformułowanie użyte w filmie „Nikogo nie zostawimy z tyłu?”
- Co możesz zrobić w kontekście tej deklaracji? (W szkole? W swojej miejscowości? W kraju?).

Podkreśl w podsumowaniu lekcji, że zjawisko migracji to ogromna szansa dla nas wszystkich i powinniśmy ją wykorzystać, by żyć w sprawiedliwym świecie równych możliwości.

ZAŁĄCZNIKI:

- Załącznik nr 1 – **Materiał pomocniczy:** Heksy do wycięcia
- Załącznik nr 2 – **Materiał pomocniczy:** Opisy poszczególnych Celów Zrównoważonego Rozwoju z zadaniami
- Załącznik nr 3 – **Materiał pomocniczy:** Materiały dla stolika eksperckiego

Więcej materiałów na stronie internetowej programu: www.migracje.ceo.org.pl

Scenariusz powstał w ramach projektów „Historie i fakty o migracjach na XXI wiek” i „I am European: Historie i fakty o migracjach na XXI wiek” realizowanych przez Centrum Edukacji Obywatelskiej. Programy finansowane ze środków Unii Europejskiej i współfinansowane w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP. Treść wyraża wyłącznie poglądy autorów, autorek i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP ani Unii Europejskiej.

„I am European: Historie i fakty o migracjach na XXI wiek” jest częścią programu DEAR (The European Commission’s Development Education and Awareness Raising Programme), który wspiera projekty angażujące społeczeństwo Unii Europejskiej w globalne zagadnienia rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego. Poprzez finansowanie programów takich jak „I am European: Historie i fakty o migracjach na XXI wiek” DEAR promuje uniwersalne wartości, m.in. wolność, demokrację, praworządność oraz umożliwia obywatelom i obywatelkom Europy włączenie się w globalny rozwój. Program DEAR finansuje około 30 programów w krajach członkowskich UE. Projekty te przyczyniają się do zwiększenia zrozumienia i zaangażowania Europejki i Europejczyków w kreowanie pozytywnych zmiany społecznych zarówno na poziomie lokalnym, jak i międzynarodowym. Działania DEAR wspierają również pracę UE na rzecz realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju.

Scenariusz *Dlaczego stoimy przed niepowtarzalną szansą, by zmienić świat na lepszy?* jest dostępny na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 4.0 Międzynarodowe. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Centrum Edukacji Obywatelskiej. Utwór powstał w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej realizowanej za pośrednictwem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP i Unii Europejskiej w roku 2020. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw oraz o programie polskiej współpracy rozwojowej i Unii Europejskiej. Więcej o wolnych licencjach: <http://creativecommons.pl>.

ZAŁĄCZNIK NR 1

Materiał pomocniczy: Heksy do wycięcia

ZAŁĄCZNIK NR 2

Materiał pomocniczy: Opisy poszczególnych Celów Zrównoważonego Rozwoju z zadaniami

Zadania dla Was:

1. Przeczytajcie informacje na temat Celu, którym się zajmuje Wasza grupa <https://bit.ly/PlanszeSDG>:
 - Cel 1: Koniec z ubóstwem <https://bit.ly/PlanszeSDG>
 - Cel 10: Mniej nierówności <https://bit.ly/PlanszeSDG>
 - Cel 13: Działania w dziedzinie klimatu <https://bit.ly/PlanszeSDG>
 - Cel 16: Pokój, sprawiedliwość i silne instytucje <https://bit.ly/PlanszeSDG>
2. Zastanówcie się wspólnie nad:
 - przyczynami współczesnych migracji w kontekście danego Celu Zrównoważonego Rozwoju
 - sposobami zaradzenia im na różnych poziomach: światowym, państwowym, lokalnym indywidualnym
 - pozytywnymi skutkami dla osób opuszczających swoją ojczyznę oraz korzyściami dla krajów przyjmujących migrantów i migrantki.
3. Zapiszcie swoje propozycje na heksach.
4. Po wyczerpaniu własnych pomysłów skorzystajcie z pomocy eksperta i ekspertki.

ZAŁĄCZNIK NR 3

Materiał pomocniczy: Materiały dla stolika eksperckiego

INSTRUKCJA DLA STOLIKA EKSPERCKIEGO: Wasze zadanie polega na udzielaniu pomocy merytorycznej koleżankom i kolegom pracującym nad zadaniami w grupach. Jako para ekspercka dysponujecie pomysłami na działania w obszarach związanych z czterema wybranymi Celami Zrównoważonego Rozwoju. Ponadto należy do Was także zidentyfikowanie zależności (połączeń) pomiędzy proponowanymi rozwiązaniami dla poszczególnych Celów i uzupełnianie wypowiedzi grup na forum. Zapoznajcie się z informacjami poniżej.

CEL 1: KONIEC Z UBÓSTWEM

FAKT: połowa ludzi na świecie żyje w biedzie

Co trzeba zrobić, by wszyscy poczuli się bezpiecznie, dzieci miały równy start, a dorośli godne warunki życia i pracy?

- Zapewnić opieką socjalną poprzez dostęp do opieki zdrowotnej i wzmocnienie systemu chroniącego przed utratą pracy
- Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do podstawowych usług, pracy i ziemi, możliwości rozwoju biznesu i tworzenia nowych miejsc pracy
- Wspierać lokalnych przedsiębiorców, rolników, oddolne inicjatywy
- Rozwijać edukację i programy społeczne dla różnych grup wiekowych
- Zapobiegać katastrofom naturalnym
- Chronić różnorodność upraw i hodowli zwierząt
- Wspierać programy stypendialne dla dzieci i młodzieży z ubogich rodzin
- Walczyć o godne warunki pracy dla wszystkich bez względu na status czy płeć

Źródło: www.un.org.pl

CEL 10: MNIJ NIERÓWNOŚCI

FAKT: Prawa człowieka przynależne wszystkim ludziom muszą być chronione i szanowane

Co trzeba zrobić, by wszyscy poczuli się bezpiecznie, dzieci miały równy start, a dorośli godne warunki życia i pracy?

- Zadać o to, by ludzie żyjący w ubóstwie otrzymywali wsparcie i korzystali ze wzrostu gospodarczego
- Pilnować, by wszyscy mieli równe szanse i prawa
- Zapewnić, by prawo i praktyki nikogo nie dyskryminowały
- Dbać, by grupy społecznie poszkodowane i szczególnie wrażliwe mogły być chronione (np. osoby z niepełnosprawnościami, samotne kobiety, kobiety w ciąży, osoby starsze, dzieci, bezrobotni, bezrobotne, migranci, migrantki itp.)
- Dbać o to, by prawa osób opuszczających swój kraj były przestrzegane w innym państwie
- Włączać się w akcje i kampanie społeczne walczące o przestrzeganie praw człowieka
- Działać w wolontariacie na rzecz praw człowieka
- Wspierać osoby dyskryminowane

Źródło: www.un.org.pl

CEL 13: DZIAŁANIA W DZIEDZINIE KLIMATU

FAKT: Klimat się ociepla. Wiele miejsc na świecie dotykają katastrofalne skutki tej zmiany

Co trzeba zrobić, by wszyscy poczuli się bezpiecznie, dzieci miały równy start, a dorośli godne warunki życia i pracy?

- Poprawić zarządzanie zasobami wodnymi, by przeciwdziałać skutkom suszy i powodziom
- Edukować dzieci i dorosłych na temat zmian klimatycznych, ich przyczyn i skutków
- Planować i realizować programy klimatyczne na szczeblu państwowym i lokalnym
- Budować ekologiczne domy
- Dbać o zieleń w miastach
- Chronić lasy
- Szukać rozwiązań umożliwiających ludziom życie w nowych warunkach, jeśli nie sposób zatrzymać już zmian w określonym regionie
- Pozyskiwać zieloną energię z wody, wiatru, promieniowania słonecznego, biomasy, biogazu wysypiskowego, fal morskich, spadków rzek itp.
- Wspierać kampanie społeczne poświęcone chronieniu natury
- Stosować zrównoważoną dietę
- Jeśli to możliwe, korzystać z transportu publicznego zamiast prywatnego
- Prowadzić zdrowy tryb życia, np. jeździć na rowerze

Źródło: www.un.org.pl

CEL 16: POKÓJ, SPRAWIEDLIWOŚĆ I SILNE INSTYTUCJE

FAKT: Wielu ludzi doświadcza wojny, przemocy i niesprawiedliwości

Co trzeba zrobić, by wszyscy poczuli się bezpiecznie, dzieci miały równy start, a dorośli godne warunki życia i pracy?

- Zakończyć wojny
- Zaprzestać przemocy wobec dzieci i dorosłych
- Prowadzić rejestracje urodzeń i zapewnić prawną tożsamość dla wszystkich (dowód osobisty, kartę ubezpieczenia zdrowotnego itp.)
- Zapewnić równy dostęp do wymiaru sprawiedliwości i informacji prawnej dla wszystkich
- Zwalczać przestępstwa i korupcję
- Wzmocnić instytucje państwowe w taki sposób, aby ludzie mogli im ufać
- Wspierać rozwój społeczeństwa obywatelskiego
- Włączyć się w akcje i kampanie społeczne
- Szanować prawo
- Przestrzegać zasad współżycia społecznego (np. nie hałasować po godz. 22.00, nie śmiecić)

Źródło: www.un.org.pl